

Технологичен модел на обучение от смесен тип на студенти от педагогически специалности

Лъчезар Лазаров, Стоянка Лазарова

Technological Model of Blended Learning for Students of Pedagogical Specialties

Lachezar Lazarov, Stoyanka Lazarova

Abstract:

The COVID-19 pandemic has forced universities worldwide to invest in various forms of digital education to continue educating their students without physical presence. Despite the prevailing opinion that we cannot fully return to the "pre-pandemic life," numerous questions remain, such as: what is the new educational model post-pandemic? In fact, the report proposes the development of a technological model of blended learning by combining face-to-face and distance electronic learning.

The model utilizes the advantages of digital technologies and the best practices established during the pandemic. A significant issue with the digitization of education is the applicability of different forms of technology-based learning, often not fully meeting legislative requirements.

Keywords: Blended Learning, future teachers

For contact: Prof. Dr. Stoyanka Lazarova, University of Veliko Tarnovo, Email: s.lazarova@live.uni-vt.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Пандемията от COVID-19 принуди университетите по света да инвестират в различни форми на дигитално обучение, за да могат да продължат да обучават своите студенти без физическо присъствие. Въпреки всеобщото мнение, че не можем напълно да се върнем към „живота преди пандемията“, остават множество въпроси, като: кой е новият образователен модел след пандемията? Всъщност, в доклада се предлага изграждането на технологичен модел на обучение от смесен тип при съчетаване на обучение „лице в лице“ и електронно обучение от разстояние. В модела са използвани предимствата на дигиталните технологии и добрите практики, установени по време на пандемията. Съществен проблем на дигитализацията на образованието е приложимостта на различните форми на обучение, базирани на технологиите.

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Актуалност и значимост на научната проблематика

АКТУАЛНОСТТА НА ПРОБЛЕМА се обуславя от:

1.1. Нарастващата конкуренция между университетите (както в България, така и в чужбина), предлагащи образователни програми за подготовка на бъдещи учители, води до необходимостта от изграждане на образователен модел, който, от една страна, да отговаря на държавните изисквания и критерии на НАОА, а от друга, да предлага образование, което да удовлетворява нуждите на съвременните обучавани в дигиталната ера.

1.2. Великотърновският университет е класически университет с традиции в подготовката на учители, който обаче има опит в дистанционното обучение (от 2002 г.). Въвеждането на технологичен модел от смесен тип на базата на добри практики на световно и национално ниво ще създаде условия за затвърждаването на позициите му като модерен университет, който умело съчетава традиции със съвременност.

2. Състояние на изследванията по проблема

Анализът на състоянието на изследванията по проблема се фокусира върху изясняване на следния въпрос: дали след пандемията от COVID-19 обучението от смесен тип може да се разглежда като възможен образователен модел във формалното обучение на студенти?

Анализът на състоянието на изследванията показва, че смесеното (или хибридно обучение) е въведено в немалко висши училища по света, за да се подобри качеството и гъвкавостта на обучението и да се повиши ефективността на разходите. Съществуват проучвания (Şentürk 2021; Banciu et al. 2020), които показват, че хибридното или смесеното обучение подобрява резултатите от ученето за теоретични знания повече, отколкото обучението „лице в лице“ или електронното обучение. След обзор на научната литература учените Kevin Anthony Jones и Ravi S. Sharma (2021) установяват, че в преобладаващата част от съвременните публикации се достига до извода, че традиционното преподаване е неефективно за формалното образование. Цитираните автори не откриват публикации, разкриващи проблеми със смесеното обучение; напротив според тях почти всички публикации, в които то се обсъжда, се доказва ефективността му във формалното образование (Jones, Sharma 2021).

Извод от направения анализ на състоянието на изследванията по проблема: наложителното онлайн обучение по време на пандемията от COVID-19 води до преосмисляне на образователния модел във формалното обучение на студентите от педагогическите специалности. В периода след пандемията от COVID-19 резултатите от научните изследвания, цитирани по-горе, показват, че опитите за връщане към традиционния образователен модел са неудовлетворителни. Университети, които са експериментирали с образователен модел, базиран на обучение от смесен тип, докладват, че този модел е ефективен по отношение на академичните постижения на студентите. Следователно можем да очакваме, че ако изградим и приложим Технологичен модел за обучение от смесен тип, който интегрира доказаните световни добри практики и отчита спецификата на нормативната база в България, ще имаме положителен ефект върху академичните постижения на студентите.

3. Методология

Основната **цел** на изследването е да се проучи теоретически и да се предложи технологичен модел на обучение от смесен тип на студентите от педагогическите специалности във ВТУ, както и да се изследват ефектите от смесения подход на преподаване и учене върху академичните постижения на бъдещите учители.

Хипотезата на изследването е: създаването и прилагането на Технологичния модел на обучение от смесен тип на студенти от педагогическите

специалности във ВТУ води до повишаване академичните постижения на студентите от педагогическите специалности на ВТУ.

Изследователският въпрос е „какъв ефект ще има промяната в дизайна на обучението върху академичните постижения на студентите, записани в него, като промяната е от традиционно преподаване към смесено обучение?“ Въпросът, свързан с „ефекта върху академичното представяне“ може да се наблюдава и да бъде измерен като положителен/усилващ, нулев/незначителен, или отрицателен/намаляващ. „Академичното представяне“ е обвързано с постигането на резултатите от обучението, които са съобразени с държавните и институционалните механизми за оценяване и естеството на учебния материал, който се изучава.

Приложена е таксономията на Блум за последователно и прозрачно оценяване на академичните постижения. Според цитираните по-горе учени Kevin Anthony Jones и Ravi S. Sharma³ (2021) таксономията на Блум е подходящ инструмент за управление на резултатите от обучението при смесеното обучение (Jones, Sharma 2021, p. 20). Мярката за „академично постижение“ е „оценка“ със стойности – слаб (2), среден (3), добър (4), много добър (5) и отличен (6), като по-високата оценка показва повече и по-добро постигане на резултатите от обучението. Определянето на оценките се прави от преподавателя; това е още една причина, поради която наличието на един и същ преподавател през целия период на експеримента е съществен фактор за успех в изследването. И така, **ефектът**, който се търси в експеримента, е студентите да постигат по-високи оценки при смесеното обучение, отколкото при традиционното преподаване.

4. Технологичен модел на обучение от смесен тип на студенти от педагогическите специалности

Технологичният модел за обучение от смесен тип включва трите учебни среди: традиционна присъствена среда и двете електронни – синхронна и асинхронна.

Асинхронната електронна среда: понастоящем във Великотърновския университет е внедрена информационна система, която автоматизира предимно административните дейности в Университета. По време на пандемията от COVID-19 се използваха интегрираните системи Е-преподавател и Е-студент, които са част от общоуниверситетската информационна система. В информационната система „Е-преподавател“ преподавателят може да публикува учебни ресурси в различен медиен формат (текстови, аудио и видео) и да поставя задачи, изпълнението на които студентите могат да подготвят като файл и да публикуват в системата Е-студент с цел да бъде проверено и евентуално оценено изпълнението на задачата.

Синхронната електронна среда: реализира се чрез платформата за синхронна комуникация MS Teams, като връзка към виртуалната стая се поставя от преподавателя в курса по дисциплината, който е достъпен от студентите чрез техните профили в системата Е-студент.

Технологичният модел за обучение от смесен тип се прилага за студенти от редовна и задочна форма на обучение, като се провежда пълният хорариум часове, определен в учебния план в присъствен формат, но се дава възможност

на студентите да избират физическо или отдалечено присъствие. Всички студенти имат на достъп до пълното учебно съдържание, представено в мултимедиен формат в асинхронна среда.

5. Педагогически експеримент

През зимния семестър на учебната 2023/24 г. за студентите от бакалавърската програма „Социална педагогика“ задочно обучение (26 на брой студенти) бе въведен технологичния модел в обучението по дисциплината „Информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда“ с преподаватели авторите на настоящия текст.

През зимния семестър на учебната 2023/24 г. за студентите от бакалавърската програма „Социална педагогика“ редовно обучение (28 на брой студенти) обучението по дисциплината „Информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда“ с преподаватели авторите на настоящия текст се реализира по традиционния модел.

Двете групи студенти са оценени по едни и същи критерии, учебните дейности са планиране и създаване на дигитални учебни материали, които удовлетворяват препоръките и изискванията, научно обосновани в теоретичната част на курса. В настоящото изследване ще посочим само оценките на създадените от студентите дигитални учебни материали.

Фиг. 1. Резултати от оценяването на дигиталните материали

Резултатите (показани на фиг. 1) от оценяването сочат, че оценките на дигиталните материали, създадени от студентите от експерименталната група са с почти цяла единица по-високи от оценките на дигиталните материали, подготвени от студентите от контролната група.

Причина за тази разлика е, че студентите от контролната група нямат достъп до електронните материали, публикувани в системата Е-студент. Те не могат да се запознаят предварително със задачите, които предстои да се изпълнят. Не

всички студенти могат да присъстват на всички занятия физически присъствено. Всичко това се отразява върху качеството на тяхната подготовка.

6. Резултати от изследването

Установени са добри практики на световно и национално ниво и е изграден теоретичен модел на обучение от смесен тип на студенти от педагогическите специалности във ВТУ. Доказва се, че разработеният Модел води до положителен ефект върху академичните постижения на студентите от педагогическите специалности. Като цяло можем да кажем, че предпочитанията на студентите варират от една трета до две трети отдалечено присъствие, като няма студент, който да е присъствал физически на всичките планирани в учебния план часове лекции.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Определено можем да кажем, че образователният модел след пандемията няма да е същият както преди пандемията. Студентите оцениха положителните страни на електронното обучение по време на задължителното онлайн обучение и очакват да се възползват от тях и след пандемията, като доказателство за това са повишените академични постижения и фактът, че няма студент в експерименталната група, който да не се е възползвал от електронните среди – синхронна или асинхронна, и да е предпочел само традиционната присъствена среда.

Резултатите от изследването очертават основните насоки за прилагане на нов образователен модел при подготовката на учители след пандемията от COVID-19. Представено изследване има определен принос към теорията и практиката на педагогическата наука в областта на смесеното обучение във висшите училища. Във Великотърновския университет е създадена подходяща среда за провеждане на обучение от смесен тип на студенти от педагогическите специалности. Предстои провеждане на анкетно проучване на удовлетвореността на преподавателите и студентите от педагогическите специалности относно въведения технологичен модел и внасяне на евентуални подобрения.

ЛИТЕРАТУРА

Banciu, D., et al. 2020. Education by E-Learning (Educația prin ELearning), In Romanian. Publishing House of Academy of Romanian Scientists, Technica Publishing House, p. 244

Jones K., Sharma R. 2021. Higher Education 4.0 The Digital Transformation of Classroom Lectures to Blended Learning. Springer, ISBN 978-981-33-6682-4 ISBN 978-981-33-6683-1 (eBook) <https://doi.org/10.1007/978-981-33-6683-1>

Şentürk, C. 2021. Effects of the blended learning model on preservice teachers' academic achievements and twenty-first century skills. Education and Information Technologies, 26(1), p. 35-48.